

HR-2006-00299-A - Rt-2006-179

INSTANS:	Norges Høyesterett - Dom.
DATO:	2006-02-17
PUBLISERT:	HR-2006-00299-A - Rt-2006-179
STIKKORD:	Obligasjonsrett. Kjøpsrett. Omleveringskrav.
SAMMENDRAG:	Seks uker etter kjøpet av et par høyhelte støvletter falt hælen av på den ene. Et nytt par ville koste ca kr 450, mens reparasjonskostnadene ville utgjøre ca kr 65. Etter en vurdering av de foreliggende rettskildefaktorene, herunder EUs forbrukerkjøpsdirektiv, baserte Høyesteretts flertall vurderingen av « urimelige kostnader » i forbrukerkjøpsloven §29 annet ledd på forholdet mellom kostnadene ved omlevering og retting. Ettersom kjøpers omleveringskrav ble ansett uforholdsmessig, kunne kjøper ikke gjøre krav på omlevering. Dissens 3-2.
SAKSGANG:	Forbrukertvistutvalget FTU-2003-106 - Hedemarken tingrett - Eidsivating lagmannsrett LE-2004-27856 - Høyesterett HR-2006-00299-A, (sak nr. 2005/883), sivil sak, anke.
PARTER:	Jato AS, hjelpeintervenient: Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (advokat Bjørn Stordrange) mot Anne Kristin Solbakken, hjelpeintervenient: Forbrukerrådet (advokat Sven Eriksrud).
FORFATTER:	Flock, Gussgard, Aasland. Dissens: Coward, Skoghøy.

- (1) Dommer **Flock**: Seks uker etter kjøpet av et par høyhælte støvletter falt hælen av på den ene. Saken gjelder spørsmålet om kjøperen kan kreve levering av et nytt par, jf. forbrukerkjøpsloven §29 første ledd, eller om forskjellen mellom selgerens gjenavskaffelsesomkostninger, ca. kr 450, og reparasjonsomkostningene, ca. kr 65, innebærer at omlevering volder selgeren « urimelige kostnader », og dermed gir adgang til retting av mangelen ved reparasjon.
- (2) Anne Kristin Solbakken kjøpte 20. september 2002 et par støvletter til kr 1.360,- i forretningen Jato AS på Hamar. Seks uker senere, den 31. oktober, falt hælen av på den ene støvletten, og hun tok da kontakt med forretningen og krevde å få nye støvletter. Forretningen var ikke villig til det, men tilbød seg å få støvletten reparert. Reparasjonen ville koste forretningen mellom 60 og 65 kroner, mens den direkte kostnaden ved å gi nye støvletter til kjøperen - forretningens innkjøpspris - var 447 kroner. Merverdiavgift er inkludert i reparasjonsprisen, men ikke i innkjøpsprisen. Partene ble ikke enige, og saken ble i februar 2003 brakt inn for Forbrukertvistutvalget. Kjøperen vant frem i utvalgets vedtak 29. september 2003 (FTU-2003-106), som lyder slik:
« Jato AS plikter å foreta omlevering av de påklagde støvlettene til Anne Kristin Solbakken. Oppfyllelsesfristen er 4 - fire - uker fra forkynnelse av vedtaket.
Vedtaket er enstemmig. »
- (3) Ved stevning 19. desember 2003 til Hedemarken tingrett reiste Jato AS sak mot Anne Kristine Solbakken for å få prøvd Forbrukertvistutvalgets vedtak, jf. forbrukertvistloven §11. Tingretten avsa dom 15. april 2004 med slik domsslutning:

- « 1. Jato AS har adgang til å foreta utbedring av manglene ved Anne Kristin Solbakkens støvletter.
2. Hver av partene dekker egne saksomkostninger. »
- (4) Anne Kristin Solbakken anket dommen til Eidsivating lagmannsrett, som tillot anken fremmet uten hensyn til ankegjensstandens verdi. Lagmannsretten avsa dom 31. mars 2005 (LE-2004-27856) med slik domsslutning:
- « 1. Jato AS plikter å foreta omlevering av de påklagede støvlettene til Anne Kristin Solbakken.
2. Jato AS betaler i saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten 56 360 - femtisekstusentrehundreogseksti - kroner til Anne Kristin Solbakken innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse, med tillegg av den til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven §3 første ledd fra forfall og inntil betaling skjer. »
- (5) Jato AS og Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon som hjelpeintervenient har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder i det vesentlige lagmannsrettens rettsanvendelse. I anken ble det understreket at saken ble fremmet som en prinsippsak om bestemmelsen i forbrukerkjøpsloven §29, og Høyesteretts kjæremålsutvalg samtykket til anke uten hensyn til ankegjensstandens verdi. Advokatene i Forbrukerrådet førte saken for Solbakken i tingretten og lagmannsretten, og for Høyesterett har Forbrukerrådet hjelpeintervenert til fordel for henne.
- (6) Den ankende part, *Jato AS*, har i hovedsak anført:
- (7) Det følger av forbrukerkjøpsloven §29 at selgeren har adgang til å rette mangelen ved støvlettene. Denne loven bygger på EUs forbrukerkjøpsdirektiv 29. mai 1999 (1999/44/EF). Praksis fra andre land som Danmark, England og Sverige synes å bygge på en ganske omfattende rett for selgeren til å reparere mangelfulle varer.
- (8) Allerede ved forretningens direkte utlegg er kostnaden ved omlevering her ca. 450 kroner, mens reparasjon vil koste 60-65 kroner. Omlevering vil da volde selgeren « urimelige kostnader », slik dette begrepet i unntaksregelen i §29 første ledd naturlig må forstås. Det harmonerer best med unntakets ordlyd og formål at man ved vurderingen av « urimelige kostnader » ikke ensidig ser på det kronebeløp som selgerens kostnader utgjør, men derimot på forholdet mellom kostnadene ved retting og ved omlevering. Punkt 11 i fortalen til forbrukerkjøpsdirektivet gir en klar indikasjon på at avgjørelsen skal skje slik, og uttalelser i odelstingsproposisjonen tyder på det samme. Når kostnadene ved omlevering er omkring syv ganger høyere enn ved reparasjon, vil selgerens kostnader bli urimelige.
- (9) Miljøhensyn trekker i samme retning. Verken for skotøy eller for klær er det et marked for salg av brukte varer. Et flertall i justiskomiteen i Stortinget var opptatt av at forbrukerkjøpslovens regler om omlevering ikke skal styrke « bruk og kast »-mentaliteten i samfunnet. Dette førte til at ordet « særlig » ble føyd til foran oppregningen av momenter i §29 annet ledd ved vurderingen av om selgerens kostnader er urimelige. Det er ikke i strid med forbrukerkjøpsdirektivet å legge vekt på dette miljøhensynet.
- (10) Også andre reelle hensyn taler for at selgeren gis adgang til retting. En omfattende omleveringsrett for kjøperen kan ikke antas å føre til en høyere kvalitet ved produksjon av klær og skotøy, slik lagmannsretten synes å legge til grunn. I vår sak blir støvlettene minst like gode ved reparasjon, og den eneste merbelastning for kjøperen er at hun må hente dem etter

reparasjonen ved et ekstra besøk i forretningen.

- (11) Lagmannsrettens avgjørelse bidrar ikke til enkle og lett praktiserbare rettsregler. Tvert imot vil en adgang til retting virke konfliktforebyggende ved at selgerne vil strekke seg lenger i retning av å akseptere reklamasjoner. Hensynet til forutsigbarhet kan ivaretas ved at Høyesterett signaliserer hvilket forhold det skal være mellom kostnaden ved omlevering og ved reparasjon for at omleveringskostnaden skal ses som urimelig i §29's forstand. Antydningssvis kan en regel gå ut på at selgeren ved salg av rimelige varer som skotøy og klær kan kreve å få rette mangelen hvis omlevering vil være dobbelt så dyrt, eventuelt tre ganger så dyrt, som retting. For andre typer varer, som brune- og hvitevarer, kan det ikke kreves en så stor forskjell, og heller ikke ved andre dyre varer.
- (12) Jato AS har nedlagt slik påstand:
« Tingrettens dom stadfestes. »
- (13) Ankemotparten, *Anne Kristin Solbakken*, har i hovedsak anført:
- (14) Lagmannsrettens dom er riktig i resultatet og i det alt vesentlige også i begrunnelsen.
- (15) EUs forbrukerkjøpsdirektiv (1999/44/EF) er et minimumsdirektiv. Det innebærer at statene kan gi forbrukerne sterkere, men ikke svakere, vern enn etter direktivet. Dette må få betydning for tolkningen av forbrukerkjøpsloven §29.
- (16) Lagmannsretten har bygd på en riktig forståelse av begrepet « urimelige kostnader » i §29, og det er også riktig at kostnaden i denne konkrete saken ikke er urimelig. Det relevante er ikke forholdstallet mellom reparasjonskostnaden og omleveringskostnaden. Utgangspunktet for urimelighetsvurderingen må være de faktiske kostnadene, målt i kroner, og unntaket for urimelige kostnader vil normalt ikke komme til anvendelse ved kjøp av masseproduserte varer som ikke er spesielt dyre. Også tilleggsmomentene i annet ledd i §29 taler for omlevering i dette tilfellet.
- (17) Flertallet i justiskomiteen fremhevet miljøhensyn, som dermed er relevante. Men flertallet hadde særlig hvite- og brunevarer i tankene, og rettsanvenderen må stå fritt til å vurdere hva som tjener miljøet. En vid adgang for kjøperen til å kreve omlevering kan på sikt gi bedre produkter og mindre skrotting, slik lagmannsretten la vekt på. Det er også rimeligere å la hensynet til miljøet ramme selgeren, som kan vurdere hvilke varer som skal tas inn, enn en tilfeldig, uheldig kjøper. Det kan dessuten være i strid med forbrukerkjøpsdirektivet å legge vekt på dette hensynet til skade for forbrukeren.
- (18) I vårt tilfelle er det tale om en masseprodusert vare til moderat pris som har en funksjonssvikt som ikke kan rettes på stedet. Vi er dermed i et kjerneområde hvor det normalt ikke skal være nødvendig å foreta en skjønnsmessig helhetsvurdering av om unntaket for urimelige kostnader kommer til anvendelse. Dersom selgeren i et slikt tilfelle gis adgang til retting, blir det i praksis lite igjen av hovedregelen i §29 første ledd om kjøperens valgrett.
- (19) Partene er enige om at det er et vesentlig moment at reglene om forbrukerkjøp er lette å praktisere. Kjøperens rett til å velge omlevering i disse praktiske tilfellene gjør det unødvendig for partene å gi seg inn på en diskusjon om det skjønnsmessige unntaket knyttet til « urimelige kostnader » kommer til anvendelse.
- (20) *Anne Kristin Solbakken* har nedlagt slik påstand:
« 1. Jato AS plikter å foreta omlevering av de påklagede støvlettene til *Anne Kristin Solbakken*.

2. Jato AS dømmes til å betale Anne Kristin Solbakkens saksomkostninger for tingretten, lagmannretten og Høyesterett med tillegg av den til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven §3 første ledd fra forfall til betaling skjer. »

(21) **Mitt syn på saken:**

(22) Jeg er kommet til at Jato AS' anke må tas til følge.

(23) Som det har fremgått, gjelder saken tolkningen og anvendelsen av forbrukerkjøpsloven §29, hvor første og annet ledd lyder slik:

« Forbrukeren kan velge mellom å kreve at selgeren sørger for retting av mangelen eller leverer tilsvarende ting (omlevering). Dette gjelder ikke hvis gjennomføring av kravet er umulig eller volder selgeren urimelige kostnader.

Ved avgjørelsen av om kostnadene er urimelige etter første ledd annet punktum, skal det særlig legges vekt på verdien av en mangelfri ting, mangelens betydning og om andre beføyelser kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for forbrukeren. »

(24) Hovedregelen i §29 første ledd gir kjøperen en rett til å velge mellom retting og omlevering. Med det unntak som følger av første ledd annet punktum, kan selgeren ikke avskjære kjøperens rett til omlevering ved å tilby retting. Regelen inneholder intet krav om at mangelen skal være vesentlig, og den var ment å styrke forbrukerkjøperens rett sammenlignet med rettstilstanden før loven. I dette tilfellet er det ingen uenighet om at støvlettene hadde en mangel, at kjøperen valgte omlevering, og at dette var fullt mulig.

(25) Det er likeledes på det rene at retting i dette tilfellet ikke på noen måte ville forringe støvlettene, verken funksjonelt eller estetisk. Hælen ville da blitt skrudd fast til støvletten, og dette ville sannsynligvis gjøre den sterkere enn en ny. Det er også på det rene at retting av mangelen i dette tilfellet kunne ha skjedd innenfor de rammer som er nevnt i lovens §30, og dermed altså uten vesentlig ulempe for kjøperen.

(26) Dersom et krav om omlevering volder selgeren urimelige kostnader, kan kjøperen ikke kreve omlevering, jf. §29 første ledd annet punktum. Annet ledd i paragrafen nevner tre ulike forhold som det særlig skal legges vekt på når retten skal ta stilling til spørsmålet om selgerens kostnader er urimelige.

(27) Partene har på dette punkt gitt uttrykk for ulike standpunkter. Selgeren gjør gjeldende at kostnadene ved henholdsvis omlevering og retting skal sammenlignes. Kostnadene ved omlevering vil være urimelige dersom de er flere ganger høyere enn hva det koster å rette, og dette må også gjelde der beløpene er lave. Kjøperen gjør på sin side gjeldende at det er den beløpsmessige forskjell mellom disse to utgiftene som er avgjørende, og at den differanse på noen få hundre kroner som man finner i vår sak, ikke oppfyller lovens urimelighetskrav. Dette er det sentrale spørsmål i saken.

(28) Ordlyden i §29 gir ikke noe avgjørende bidrag til løsningen av dette spørsmålet. Jeg finner derfor grunn til å gå noe nærmere inn på lovforarbeidene.

(29) Under forberedelsen av forbrukerkjøpsloven ble EUs forbrukerkjøpsdirektiv - direktiv 1999/44/EF - vedtatt. Artikkel 3 nr. 3 i direktivet lyder slik:

« I første omgang kan forbrukeren kreve at selgeren utbedrer varen eller omleverer, i begge tilfeller uten vederlag, med mindre dette er umulig eller

uforholdsmessig.

En beføyelse skal anses som uforholdsmessig dersom den påfører selgeren kostnader som i forhold til den alternative beføyelsen er urimelige, idet det tas hensyn til

- den verdi varen ville ha hatt dersom den hadde vært avtalemessig,
- betydningen av den manglende avtalemessighet,
- om den alternative beføyelsen kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for forbrukeren.

Retting eller omlevering skal fullføres innen rimelig tid og uten vesentlig ulempe for forbrukeren, idet det tas hensyn til varens art og forbrukerens formål med å anskaffe varen. »

(30) Direktivet må forstås på bakgrunn av fortalen, hvor det i pkt. 11 heter:

« Forbrukeren kan i første omgang kreve retting av mangelen eller omlevering, med mindre disse beføyselsene vil være umulige eller uforholdsmessige. Det bør avgjøres på en objektiv måte om en beføyelse er uforholdsmessig. En beføyelse er uforholdsmessig dersom den ville påføre selgeren kostnader som er urimelige i forhold til kostnadene ved en annen beføyelse. For at kostnadene skal anses som urimelige, må de være vesentlig høyere enn kostnadene ved den andre beføyelsen. »

(31) Direktivet anvender begrepet « uforholdsmessig », og peker på forholdet mellom kostnadene med henholdsvis omlevering og retting. Dette taler klart i retning av en forholdsmessighetsvurdering, og ikke en vurdering av de nominelle merkostnadene ved valg av den ene fremgangsmåte fremfor den annen. Det er her likevel grunn til å fremheve at direktivet bare gir uttrykk for minimumsrettigheter, som ikke er til hinder for at den nasjonale lovgivning gir forbrukeren et sterkere vern.

(32) Når §29 annet ledd nevner « verdien av en mangelfri ting » som moment ved rimelighetsvurderingen, tyder dette på at forholdet mellom de to kostnadsalternativene er av interesse. Men bemerkningen på side 183 i Ot.prp.nr.44 (2001-2002) om at dette innebærer « at det ved salg av billige varer sjeldnere vil være grunnlag for å nekte omlevering enn ved salg av kostbare varer », tyder på at man så for seg en urimelighetsvurdering som iallfall ikke utelukkende skulle knyttes til forholdstallet mellom de to alternative kostnadsbeløpene.

(33) Under behandlingen i justiskomiteen ga komiteens flertall uttrykk for bekymring for at loven på flere områder kunne bidra til at det oppsto et miljøproblem, og nevnte som eksempel skroting av hvite- og brunevarer. Bestemmelsen som ga kjøperen rett til å kreve ny vare, kunne være med på å styrke « bruk og kast »-mentaliteten i samfunnet. Det ble deretter uttalt at

« ... det er viktig å ta hensyn til miljøkonsekvensene av lovforslaget. Dersom selger har mulighet til å rette ved første gangs reklamasjon, kan dette være med på å redusere antall varer som skrotes/ødelegges unødvendig. Det må være et mål at flest mulig gjenstander repareres, slik at de kan nyttes lenger. Flertallet mener man bør legge særlig vekt på hensynet til en miljøvennlig praktisering av forbrukerkjøpsloven ... »

(34) Komitéflertallets syn ledet til en endring i ordlyden i §29 annet ledd. Ordet « særlig » ble tilføyd. Dermed ble understreket at det ved avgjørelsen av om kostnadene var urimelige, også kunne legges vekt på andre forhold enn de som uttrykkelig ble nevnt i bestemmelsen.

- (35) Ved siden av verdien av mangelfri ting nevner §29 annet ledd « mangelens betydning » og om andre beføyelser kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for forbrukeren. I vår sak er det tale om en mangel som har ført til at kjøpsobjektet overhodet ikke kan brukes. Mangelen kan imidlertid som nevnt meget enkelt utbedres med små kostnader, og uten vesentlig ulempe for kjøperen. Det er opplyst at mange av skobutikkene i området har avtale med en skomaker på stedet, som i løpet av kort tid foretar utbedring av mangler ved solgte sko.
- (36) Isolert sett kan det vanskelig sies at omlevering til en merkostnad på knapt 400 kroner vil volde en næringsdrivende urimelige kostnader. Det er opplyst at det i Norge årlig selges henimot 20 millioner par fottøy. Innhentete opplysninger i bransjen kan tyde på at mengden av reklamasjoner hvor kunden helt eller delvis gis medhold, klart overstiger én prosent, og at 1 ½ prosent er et rimelig anslag for hyppigheten av slike reklamasjoner. Med det salgsvolum som er opplyst, vil dette gi et samlet årlig antall på bortimot 300.000. Dette innebærer at den enkelte butikk årlig mottar et betydelig antall reklamasjoner der det kan bli spørsmål om omlevering eller reparasjon. På denne bakgrunn kan det ved vurderingen av begrepet « urimelige kostnader » i §29 første ledd ikke være riktig å legge ensidig vekt på at den enkelte omlevering bare fører til en begrenset økonomisk belastning for selgeren.
- (37) I motsetning til hva situasjonen er for andre av dagliglivets forbruksgjenstander, eksisterer det etter det opplyste intet brukmarked for sko. En utstrakt plikt til omlevering vil dermed utvilsomt føre til at fottøy i atskillig utstrekning blir kastet etter kort tids bruk. Det kan nok reises spørsmål om dette i seg selv ville representere et miljøproblem. I den vurderingen hører i så fall også hjemme den innvirkning på miljøet som den forutgående produksjon og transport av skoene frem til salgsstedet utgjør.
- (38) Sakens spørsmål må, slik jeg ser det, vurderes i et noe bredere perspektiv. En utstrakt plikt til omlevering vil innebære at det med loven i hånd etableres en « bruk og kast »-ordning som det generelt kan være grunn til å ta avstand fra. Selv om belastningene for miljøet nok vil variere, alt avhengig av de egenskaper produktet har, kan det ut fra en bredere samfunnsøkonomisk betraktning være grunn til å reagere mot at forbrukerkjøpsloven anvendes slik at den fører til en slik manglende bruk av tilgjengelige ressurser.
- (39) Dette syn støtter den adgang til å tilby reparasjon som selgeren er gitt i §29 første og annet ledd. Idet jeg legger vekt på de uttalelser fra justiskomiteens flertall som jeg har omtalt i det foregående, er jeg kommet til at denne adgang på selgerens hånd må stå åpen også i et tilfelle som det foreliggende.
- (40) Det kan reises spørsmål om en slik anvendelse av bestemmelsene i forbrukerkjøpsloven vil være i strid med bestemmelsen i EUs forbrukerkjøpsdirektiv. Viggo Hagstrøm bemerker i « Kjøpsrett » (2005) side 203 at regelen i direktivets artikkel 3 nr. 3 isolert sett ikke gir adgang til å tilgodese de miljøhensyn som stortingsflertallet ville vareta. Videre skriver han:
- « Etter EØS-loven §2 skal EØS-retten ha forrang. Ihvertfall når Stortinget ikke bevisst har satt seg ut over et direktiv, må EØS-loven §2 veie tungt som tolkningsfaktor. Samtidig er formuleringen i forbrukerkjøpsdirektivet såpass åpen at det er vanskelig å se at den kan stenge for retting når det er en reell fare for at selgeren ellers må skrote tingen. For rimelige gjenstander som faller betydelig i pris etter kort tids bruk, må det således antas at kjøpers omleveringskrav er « uforholdsmessig » i direktivets forstand, og at et krav om omlevering kan volde selgeren « urimelige kostnader », jfr. §29 første ledd. Forutsetningen er at selgeren har mulighet for å rette mangelen ved første gangs reklamasjon, noe han normalt vil ha ved ordinære mangler. Ved disse kjøp må selgers rettetilbud dermed antagelig avskjære kjøpers omleveringskrav. »

- (41) Jeg er enig i det som her uttales, og er kommet til at kjøperen i vår sak ikke kan gjøre krav på omlevering.
- (42) Jeg tilføyer at jeg har vanskelig for å se noe nevneverdig innslag av forbrukerbeskyttelse i en regel som skulle gi rett til omlevering i et tilfelle som dette. Slik jeg ser det, vil en retting i tilstrekkelig grad tilgodese forbrukernes interesse. Det vil for øvrig være forbrukerne som i siste hånd må dekke de meromkostninger som en utstrakt rett til omlevering vil påføre selgerne. At en slik rett eventuelt vil kunne bidra til at kvaliteten på fabrikkprodusert skotøy kan bli hevet, er en for usikker antakelse til at den kan tillegges vekt ved vurderingen.
- (43) Begge parter har - med støtte av hjelpeintervenientene - gitt uttrykk for at Høyesterett ved sin avgjørelse bør gi uttrykk for retningslinjer som i praksis kan anvendes i lignende tvister ved kjøp av rimelige, masseproduserte forbruksvarer, og hvor fullgod reparasjon kan skje uten nevneverdig ulempe for kjøperen. Når loven oppstiller som vilkår at selgeren påføres urimelige kostnader, ligger det i dette et krav om at omleveringskostnadene må være vesentlig høyere enn reparasjonskostnadene. I dette tilfellet er det som nevnt tale om et forhold på 7 til 1, eller enda litt mer hvis man trekker ut merverdiavgiften fra reparasjonsbeløpet. Jeg antar at kravet til vesentlighet bør være oppfylt allerede der forskjellen er atskillig mindre, og ned mot det forhold 2 til 1 eller 3 til 1 som den ankende part har antydnet.
- (44) Begge parter har argumentert med at en løsning i overensstemmelse med deres eget syn vil føre til at det blir færre tvister. Jeg er enig i at dette er et reelt hensyn som det i dette tilfellet bør kunne legges en viss vekt på. Selv om man ikke kan se bort fra at en vid adgang til retting vil kunne gjøre det lettere for selgeren frivillig å akseptere en reklamasjon, er jeg kommet til at det ikke er lett å forutse at det her er en forskjell som med noen vekt kan tale for den ene løsningen fremfor den annen.
- (45) Etter dette stadfestes tingrettens dom.
- (46) Den ankende part og hjelpeintervenienten har ikke nedlagt påstand om å bli tilkjent saksomkostninger for lagmannsrett og Høyesterett.
- (47) Jeg stemmer for denne dom:
Tingrettens dom stadfestes.
- (48) Dommer **Coward**: Jeg er kommet til samme resultat som lagmannsretten - at Anne Kristin Solbakken kan kreve å få nye støvletter.
- (49) For meg veier det tungt at forbrukerkjøpsloven §29 uttrykker en klar hovedregel om valgrett for forbrukeren; det sies uttrykkelig i første ledd første punktum at forbrukeren « kan velge mellom å kreve at selgeren sørger for retting av mangelen eller leverer tilsvarende ting (omlevering) ». Andre punktum stiller strenge vilkår for unntak fra denne valgretten; det som er aktuelt i vår sak, er at « gjennomføring av kravet ... volder selgeren urimelige kostnader ». Hva dette nærmere innebærer, er søkt presisert i andre ledd i §29.
- (50) En sentral uenighet i saken er om hva som er urimelige kostnader, skal avgjøres ut fra en proporsjonalitetsvurdering av typen kostnadene ved omlevering delt på kostnadene ved retting, eller om det også skal telle med hva som er forskjellen i kroner mellom omleverings- og rettingskostnader. I vår sak er det første forholdet etter førstvoterendes beregning som 7: 1, mens den absolutte forskjellen er noe under 400 kroner.
- (51) Etter min mening er det ikke tvilsomt at *også* det absolutte beløpet er relevant i

urimelighetsvurderingen etter §29, og da slik at forbrukeren kan få en større rett til å velge omlevering ved kjøp av rimeligere enn ved kjøp av dyrere varer. At kronebeløpet har en slik betydning, ser jeg som en naturlig språklig forståelse av uttrykket « urimelige kostnader » i første ledd. Og videre kommer det frem ved ordlyden i det første av momentene i andre ledd - « verdien av en mangelfri ting ». Forarbeidene gjør dette enda klarere. Jeg viser til departementets uttalelse i de spesielle merknadene til §29 i Ot.prp.nr.44 (2001-2002) :

« Etter bestemmelsen skal det ved vurderingen tas hensyn til verdien av varen i mangelfri stand. Dette innebærer at det ved salg av billige varer sjeldnere vil være grunnlag for å nekte omlevering enn ved salg av kostbare varer. »

- (52) Og videre slutter departementet seg til en uttalelse i NOU 1993:27 side 132 , der det heter:
- « Utgangspunktet for utvalgets endringsforslag er at det i forbrukerkjøp ofte vil dreie seg om nye masseproduserte varer som finnes i flere eksemplarer hos selger, ... I en slik situasjon vil selgeren normalt ikke kunne hevde at det vil innebære noen urimelig kostnad eller ulempe for ham å foreta omlevering. »
- (53) Dette første momentet i §29 andre ledd trekker etter min mening dermed klart i retning av at Anne Kristin Solbakken har en valgtrett. Hun har kjøpt en masseprodusert vare til en moderat pris. Differansen på under 400 kroner mellom omleverings- og reparasjonskostnader kan vanskelig betegnes som en urimelig kostnad for en selger som har levert en mangelfull vare, og som i alle fall sitter igjen med en klar differanse mellom de 1 360 kronene som kjøperen betalte, og de omtrent 900 kronene som to par støvletter koster selgeren i innkjøp.
- (54) Det neste momentet i §29 andre ledd er « mangelens betydning ». Dette momentet stammer fra EUs forbrukerdirektiv og sikter i første rekke til om mangelen har betydning for salgsgjenstandens funksjon. Det er tilfellet i vår sak, der støvletten jo ikke kunne brukes når hælen var falt av. En grunn til at dette momentet er tatt med, kan være at kjøpere vel generelt kan ha større grunn til skepsis til om en gjenstand er fullgod når den ikke fungerer uten reparasjon. Det virker heller ikke urimelig at selgere må godta større kostnader ved viktigere mangler enn ved mindre viktige. Uansett hva man måtte mene om dette, må det ha vekt ved rettsanvendelsen at momentet er lovfestet.
- (55) Det tredje momentet i §29 andre ledd er om retting kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for forbrukeren. I vår sak er ulempen for Anne Kristin Solbakken at hun må oppsøke butikken en ekstra gang. Hennes prosessfullmektig har mer generelt pekt på at kjøperens glede over en ny ting kan bli borte når tingen må repareres. I forbrukerspørsmål ser jeg det ikke som riktig å se bort fra slike følelser - selv om de ikke kan sies å være spesielt rasjonelt begrunnet. I vår sak ser jeg likevel ikke ulempen for Anne Kristin Solbakken ved retting som noe tungtveiende moment.
- (56) Oppregningen i §29 andre ledd er ikke uttømmende. Etter lovens ordlyd - « særlig » - og forarbeidene - i første rekke justiskomiteens innstilling - er det ikke tvilsomt at også andre hensyn, spesielt miljøhensyn, er ment å kunne få betydning. Flertallet i justiskomiteen pekte spesielt på miljøproblemene ved kassering av brune- og hvitevarer. I debatten i Odelstinget ble det på den andre siden fremholdt at på sikt vil en videre rett for kjøpere til omlevering gi mer holdbare varer, slik at energibruken går ned. Lagmannsretten la vekt også på dette siste synspunktet, og det er ikke åpenbart hvilket synspunkt som er mest treffende. - Men for varer som skotøy vil kassering i det overveiende antall tilfeller skyldes slitasje, ikke mangler ved kjøpet, og slik forbrukerkjøpsloven er utformet, kan jeg ikke se at det for slike varer er riktig å legge vesentlig vekt på miljøhensynet.
- (57) Begge parter har uttrykt ønske om løsninger som er enkle å praktisere. Det er nok begrenset

hva Høyesterett naturlig kan bidra med ved behandlingen av en enkelt sak. Men jeg ser det som en fordel om lovens hovedregel om forbrukerens valgrett får anvendelse i en stor del av de kjøpene som gjelder rimeligere, masseproduserte varer, og der reparasjonen ikke kan skje umiddelbart på stedet. Blant annet ut fra et slikt synspunkt kan jeg i vår sak ikke se at de knapt 400 kronene som er forskjellen mellom hva nye støvletter og reparasjon koster for selgeren, bør betegnes som « urimelige kostnader ». Min konklusjon er altså at Anne Kristin Solbakken har krav på nye støvletter.

- (58) Jeg nevner til slutt at når jeg er kommet til at Anne Kristin Solbakken må få medhold ut fra bestemmelsene i forbrukerkjøpsloven, er det ikke nødvendig for meg å gå inn på om denne løsningen også ville følge av EUs forbrukerdirektiv; som minimumsdirektiv hindrer direktivet ikke statene i å gi forbrukerne bedre vern.
- (59) Dommer **Skoghøy**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Coward.
- (60) Dommer **Gussgard**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Flock.
- (61) Dommer **Aasland**: Likeså.
- (62) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

dom:

Tingrettens dom stadfestes.

Sist oppdatert 7. januar 2008